

Проект «Проти опіків» розвивається в Україні та набуває масштабу загальнодержавного

Українсько-американський освітній проект «Проти опіків» шириться в Україні та набуває масштабу загальнодержавного. Про це повідомили його учасники спільно з представниками Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України під час прес-конференції, яка відбулася 5 липня 2018 р. в Українському кризовому медіа-центрі.

Отже, йшлося про опіки, про те, чому це відбувається, якою є ситуація в Україні та що з цим можна і потрібно зробити.

Ситуація у світі

Владислав Збанацький, заступник генерального директора Центру громадського здоров'я МОЗ України, відкриваючи прес-конференцію, зокрема, повідомив, що опіки є одним із найпоширеніших видів травм. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), у світі щороку реєструють 180 000 випадків смертей від опіків, переважна частка яких стається у країнах із середнім та низьким рівнем доходів. Питома вага опіків становить 5,6–10,0%. А це — 3-тє місце серед усіх видів травм мирного часу.

Ситуація в Україні

У нашій країні опіки також на 3-му місці за поширеністю серед усіх інших травм. Минулого, 2017-го, року від опіків в Україні постраждали 7605 дітей. Найбільше випадків сталося в Києві, Черкаській, Вінницькій, Одеській, Луганській та Сумській областях: «7605 випадків — це діти, які насправді винесуть зі свого дитинства сумні спогади про біль, тривале перебування у лікарні, довгий реабілітаційний період. Крім того, у когось опіки назавжди залишать свої сліди на тілі. Тому говорити про те, як можна запобігти цьому, — важливо! Адже профілактика завжди ефективніша і простіша за лікування», — наголосив В. Збанацький.

70% опіків — це травми, отримані в побутових умовах (через полум'я, гарячу пару, рідини, розпечені тверді предмети тощо), і близько третини з них припадає на дітей віком до 5 років. Тож йдеться про створення безпечного для дітей середовища.

Досвід пілотного освітнього українсько-американського проекту «Проти опіків»

З 2012 р. на Львівщині разом з американськими колегами з метою профілактики дитячої опікової травми започатковано ініціативу «Проти опіків».

Більш докладно про неї розповів **Геннадій Фузайлов**, професор Гарвардської медичної школи (Harvard Medical School), керівник проекту «Проти опіків», який приєднався до заходу через Skype: «Ми почали цей проект у 2012 р., хоча наші хірурги приїжджали до України і раніше. Коли ми вперше були тут, нас попросили оцінити стан опікової служби — надання допомоги дітям, які отримали опіки. Ми побували тоді в 11 опікових центрах, щоб зрозуміти, яка допомога потрібна Україні щодо цієї частини медицини. Звичайно, у зв'язку з фінансовим становищем в країні та реформуванням системи охорони здоров'я стан опікової служби залишав бажати кращого.

Лікування важких опіків, як, наприклад, у випадку української пацієнтки Насті Овчар, яка проходила лікування в США, — складний і дорогий захід. Адже Настя провела в палаті інтенсивної терапії 4,5 міс. Вона і зараз потребує безперервної реабілітації.

Один день перебування в палаті інтенсивної терапії однієї дитини обходиться приблизно 50 000 дол. США. Легко порухувати, що лікування одного пацієнта може становити суму від 1 до 2 млн дол.

Але не все можна підрахувати в доларах. Як оцінити, наприклад, страждання дитини, її батьків?

Такий пацієнт, до того ж, має пройти досить тривалий період реабілітації, адже всі хворі після такої травми не виживають до кінця. У них виникає величезна кількість дефіцитів різних функцій, що, звичайно, ніколи не дозволить їм повернутися в точку здоров'я до травми.

Я навмисно детально і похмуро розповідаю про це. Справа в тому, що всього цього могло б і не статися, якби була налагоджена належним чином профілактика опіків.

З цієї метою ми і започаткували проект. Коли ми 2010 р. у Львові представили пакет заходів, нам заперечили, повідомивши, що профілактична робота насправді проводиться в Україні.

Проте, втілюючи проект у Львові (а він триває і сьогодні), хоча зазначити, що спільними зусиллями лікарів, батьків і просто небайдужих людей нам вдалося досягти фантастичних результатів! Ми доповіли про них на засіданні Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України у лютому цього року. У цьому нам дуже допомогла Ольга Богомолець, за що їй, велика дяка!

Окрім цього, я також зустрічався для обговорення проекту з в.о. міністра охорони здоров'я України Уляною Супрун.

При цьому хочу підкреслити цілковиту незаангажованість — свою і моїх колег. Ми не підтримуємо жодних політичних партій, натомість, мета нашого проекту — профілактика опіків в Україні. Але, звичайно, ми прагнемо, аби ця ініціатива поширилася на всю країну, а не тільки у пілотному регіоні, — заявив керівник проекту «Проти опіків». Він також повідомив присутнім, що в рамках проекту лікарі трьох провідних клінік США безкоштовно виконують реконструктивні операції у дітей, які постраждали від опіків: «На сьогодні 55 українських дітей вже отримали безкоштовне доглядівале та дороговартісне лікування у Shriners Hospital for Burn Children (Бостон). На їх лікування госпіталь витратив понад 50 млн дол. Але справа не в грошах, а у тому, щоб налагодити

допомогу в плані організації логістики профілактики опіків. Адже лікування опіків — це вже боротьба з наслідками. На прикладі Львівської області мого продемонструвати: згідно зі статистикою, основна група постраждалих — це діти віком до 5 років. При цьому в основному — це опіки окропом. Якщо подивитися, де відбуваються ці випадки, стає зрозумілим, у якому напрямку потрібно проводити роботу з профілактики. У США, наприклад, це стається переважно у ванній кімнаті. Цікаво, що в Україні — на кухні. Цей, на перший погляд, незначний факт підказав нам, що не можна застосувати ті самі профілактичні заходи, які використовують у західних країнах (зниження температури гарячої води у водопроводі, наприклад). Іншими словами, акцент зміщується на дитячу імпульсивність, з одного боку, і посилення контролю за дітьми дорослими, з іншого. Коли дитина підрастає і стає швидкою, починає хапати все, потрібно бути особливо уважними. І про це слід постійно нагадувати дорослим. Власне, освітня складова проекту працює на запобігання опіковій травмі шляхом підвищення обізнаності людей щодо заходів профілактики, розповсюдження інформації про правила надання першої допомоги у таких випадках. Поінформованість — дуже важливий і дієвий інструмент будь-якої профілактичної роботи, запобігання дитячому опіковому травматизму у тому числі», — наголосив Г. Фузайлов.

Мирослава Децик, головний лікар медичного центру «Medicover», координатор проекту, розповіла: «Проблема опіків надзвичайно важлива і складна. Безперечно, найкращим лікуванням є профілактика. Адже лікування, як вже зазначалося, — дуже дорогий і довгий процес. Опік — не звичайне захворювання, це проблема на все життя. Такі люди потребують допомоги суспільства, передусім психологічної, бо маленькі діти, виростаючи, бачать, що вони не зовсім такі, як всі, адже шкіра дитини, яка отримала опік, ніколи не матиме попереднього вигляду. Ця травма залишається на все життя. Львівська область приєдналася до цього проекту з 2015 р. То була модель, яку ми сьогодні, дякуючи багатьом небайдужим людям, у тому числі управлінцям, поширюємо на всю Україну. Ми щасливі з цього, адже, запобігаючи опікам, ми рятуємо дітей та їхні сім'ї від страшних трагедій. Дітям з опіками необхідна величезна кількість оперативних втручань. Щоб допомогти дітям, які зазнали тяжкої опікової травми, вже восьмий рік поспіль до України приїжджають кращі

американські пластичні хірурги на чолі з Г. Фузайловим. 15–23 вересня 2018 р. у медичному центрі «Medicover» (Львів) вже увосьме працюватимуть лікарі трьох найкращих клінік США. Упродовж тижня в рамках проекту «Проти опіків» фахівці планують оглянути близько 200 дітей із різних регіонів України, а до 55 пацієнтів будуть прооперовані. Наразі ми закінчили формування списків.

Що стосується профілактичного напрямку, то цю ініціативу нині підхопили й інші області України, серед яких Хмельницька, Івано-Франківська. Тож ми плануємо провести там навчання для батьків, прочитати курс лекцій для лікарів. Для батьків у рамках проекту розроблено наочні матеріали, які мають нагадати, як вберегти дитину від опіків. Це прості правила, але, дотримуючись їх, ми гарантуємо безпеку наших дітей», — підкреслила М. Децик.

Юлія Масюкевич, журналіст проекту «Проти опіків», повідомила про те, як надалі втілюватиметься проект: «Наразі ми оно-вили не лише наші роздаткові матеріали, а й працюємо над розробкою нового дизайну борда. Крім того, вже створено соціальний ролик, який ми плануємо розміщувати на всіх можливих медіа-платформах. Незабаром планується візит координатора проекту М. Децик до Хмельницького. У рамках цього візиту вона та інші лікарі-педіатри прочитають лекції не лише для лікарів, а й для батьків. Власне, мета візиту — поділитися досвідом, який ми набули, втілюючи пілотний проект. Сподіваємося, що до реалізації програми залучаться й інші області України».

Замість післямови, довідково

Враховуючи позитивний досвід проекту на Львівщині, МОЗ України вирішило підтримати його впровадження на території цілої держави. У кожному регіоні України призначено відповідальних за реалізацію програми. Деякі області вже активно долучаються до її втілення.

Тож є підстави сподіватися, що проект сприятиме покращенню ситуації і наша країна невдовзі розпрощається з 11-м місцем у світі за рівнем смертності від опіків. Адже середовище, в якому зростають наші малюки, має бути безпечним. Зробити його таким — завдання всього суспільства, а не тільки лікарів! Адже профілактика — завжди краще за лікування.

*Тетяна Стасенко,
фото Сергія Бека*